

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ
АГРЕСІЇ**

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 червня 2026 року

**Одеса
2026**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

Висоцький Р.

курсант 202-го навчального взводу навчально-наукового
інституту підготовки фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Національної поліції України

Науковий керівник:

Шерстюк Г. М.

доцент кафедри адміністративного права і процесу
Одеський державний університет внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЯКІ СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ НЕПОВНОЛІТНІМИ

У сучасному суспільстві проблема протидії правопорушенням вчиненими неповнолітніми є надзвичайно актуальною, оскільки порушення правових норм завдає шкоди як окремим особам, так і суспільству в цілому. Проблема правопорушень, вчинених неповнолітніми, є однією з найбільш складних і водночас чутливих у сфері кримінальної юстиції та соціальної політики держави. Неповнолітні як особлива соціально-демографічна група перебувають на етапі формування особистості, світогляду та системи цінностей, що зумовлює їхню підвищену вразливість до негативного впливу зовнішнього середовища. Вчинення правопорушень у цьому віці часто не є результатом стійкої кримінальної налаштованості, а радше наслідком сукупності несприятливих соціальних, психологічних та економічних чинників.

Причини та умови, що сприяють правопорушенням серед неповнолітніх, мають комплексний характер і включають як індивідуальні особливості дитини (психоемоційний стан, рівень правової свідомості, схильність до девіантної поведінки), так і вплив сім'ї, освітнього середовища, однолітків та суспільства загалом. Саме тому дослідження цієї проблематики потребує системного підходу та врахування міждисциплінарних аспектів. Ефективна боротьба з правопорушеннями неможлива без глибокого розуміння причин і умов, які зумовлюють їх виникнення, а також специфіки поведінки самого неповнолітнього. Саме виявлення та аналіз цих чинників дає змогу не лише правильно кваліфікувати діяння, а й розробляти дієві превентивні заходи щодо неповнолітнього.

Розглядаючи поняття правопорушення то у науковій літературі одне з чітких та змістовних визначень надається авторським колективом у складі Волошкевича Г.А., Джолоса С.В., Дробот Ж.А., Ковалю Т.В., та інші. Згідно з їх підходом, правопорушення – це протиправне, винне діяння деліктоздатної особи, що завдає шкоду особі, суспільству або державі. Це визначення охоплює ключові характеристики протиправної поведінки, акцентуючи увагу на її соціальній небезпеці та необхідності притягнення винної особи до юридичної відповідальності [1, с.78].

Крім самого визначення, зазначені автори виділяють низку ознак, що дають змогу відмежувати правопорушення від інших видів поведінки. По-перше, правопорушення завжди суперечить конкретному правовому припису, тобто передбачає або невиконання встановленого законом обов'язку, або порушення

встановленої заборони. По-друге, неодмінною умовою є наявність вини, тобто усвідомленого ставлення особи до своєї поведінки. Правопорушенням визнається лише дія або бездіяльність, учинена умисно або з необережності.

Ще однією важливою ознакою є факт заподіяння шкоди як реальної, так і у формі створення загрози її заподіяння. Така шкода може бути завдана окремій особі, суспільству або державі. Крім того, правопорушення є вольовим, усвідомленим діянням, що виявляється у формі конкретної дії або бездіяльності. Погляди, переконання чи внутрішні переконання особи, якими б вони не були гуманними чи зловмисними, не є підставою для притягнення до відповідальності, якщо вони не проявляються у конкретних діях.

Важливою умовою є деліктоздатність особи, тобто її здатність усвідомлювати свої дії та керувати ними. Тільки фізичні або юридичні особи, які є деліктоздатними, можуть бути визнані суб'єктами правопорушення і нести юридичну відповідальність.

У теорії права виділяють три рівні аналізу причин правопорушень: індивідуальний, видовий та загальний. Комплексне вивчення цих причин охоплює різні аспекти: напрями дослідження, класифікацію та наукові теорії. Для глибшого розуміння природи правопорушень важливо враховувати як загальні закономірності, так і специфічні особливості, характерні для окремих видів правопорушень.

Причинність як наукова категорія має давнє філософське підґрунтя. Ще Аристотель наголошував, що кожне явище має свою причину, яка передуює наслідку. Причина породжує наслідок, тобто має активну дію, тоді як наслідок – це обумовлений результат. Таке тлумачення отримало відображення і в юридичних дослідженнях. Зокрема, у філософському словнику причинність трактується як універсальний зв'язок між явищами світу [2].

Розуміння причин правопорушень змінювалося разом із розвитком суспільства, науки та права. Правопорушення як масове соціальне явище з'явилася одночасно з виникненням держави та тісно пов'язано із соціальними відхиленнями – стійкими порушеннями соціальних норм, які виникають унаслідок загальних соціально-економічних суперечностей. Історично його пояснювали, такими факторами, як дефіцит товарів або нерівний розподіл матеріальних благ, що викликало в осіб егоїзм, невдоволення та прагнення до протиправної поведінки. Сьогодні в умовах цифрової епохи з'явилися нові види правопорушень, зокрема кіберзлочини, причини яких пов'язані з розвитком інформаційних технологій.

Серед сучасних підходів більшість дослідників визнає, що причини правопорушень охоплюють як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Деякі вчені акцентують увагу на впливі зовнішніх обставин, інші – на особистих якостях правопорушника. Найбільш повним є підхід, що враховує масовий, груповий та індивідуальний рівні прояву причин.

Об'єктивні причини – це соціальні явища, що не залежать від волі конкретної особи, наприклад, безробіття чи соціальна несправедливість. Суб'єктивні причини, навпаки, пов'язані з внутрішнім світом людини – її переконаннями, рівнем культури, психологічним станом. До об'єктивно-суб'єктивних причин

належать, зокрема, недоліки законодавства, неефективна діяльність державних органів, що породжують умови для правопорушень [3, с.461].

Причини також класифікуються за змістом: економічні, соціальні, політичні, духовні, правові, психологічні та організаційні. У кримінології існує поділ на соціологічні (обумовлені соціальними умовами) та біологічні (генетична схильність) концепції правопорушень. На індивідуальному рівні правопорушення розглядається як результат взаємодії особистості з соціальним середовищем, а також конкретних життєвих обставин [4, с.48].

Поряд із причинами існує поняття умов правопорушень. Умови вчинення правопорушень тісно пов'язані з причинами та наслідками, і цей взаємозв'язок часто називають обумовленням. Умови не породжують правопорушення безпосередньо, але створюють середовище, в якому такі діяння стають можливими або ймовірними.

До умов вчинення правопорушень належать як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Об'єктивні умови охоплюють загальносуспільні явища: традиції країни, рівень правосвідомості населення, ефективність роботи правоохоронних органів, рівень організованості правопорушників, стан корупції, а також ставлення до правопорушень у засобах масової інформації. Наприклад, естетизація правопорушень у ЗМІ, коли порушників зображують як харизматичних героїв, створює спотворене уявлення про допустимість таких дій, особливо серед молоді.

Суб'єктивні умови стосуються конкретного соціального оточення особи та її життєвих обставин. Це можуть бути сімейна ситуація, вплив друзів, економічне становище тощо. Підлітки з асоціального середовища значно частіше схильні до негативної поведінки яка призводить до вчинення правопорушень. До таких умов можна також віднести віктимологічні ситуації, коли поведінка або необережність потенційної жертви полегшує можливість вчинення правопорушення. Також це неблагополучне сімейне середовище, відсутність належного нагляду, негативний вплив однолітків, доступність алкоголю та інших шкідливих факторів. Вчасне виявлення та усунення цих чинників є запорукою ефективної профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Умови майже ніколи не діють ізольовано, вони формують комплексне середовище, яке сприяє або стримує правопорушення. Водночас навіть за наявності всіх сприятливих умов правопорушення не відбудеться без безпосередньої причини. Відтак, розуміння умов дозволяє не лише пояснити вже скоєні правопорушення, але й запобігати їм через усунення або нейтралізацію таких обставин [5, с.78].

Отже, причини та умови, що сприяють вчиненню правопорушень неповнолітніми, мають складний і багатофакторний характер, що вимагає комплексного підходу до їх аналізу та подолання. Визначальними серед них є соціально-економічні труднощі, недоліки сімейного виховання, негативний вплив соціального оточення, а також індивідуально-психологічні особливості підлітків. Ефективна протидія правопорушенням серед неповнолітніх можлива лише за умови консолідації зусиль держави, суспільства та сім'ї, спрямованих

на створення сприятливого середовища для розвитку дитини, підвищення рівня правової культури та забезпечення належного соціального контролю. Профілактика повинна мати пріоритетний характер і реалізовуватися через системні заходи, орієнтовані на усунення причин і умов девіантної поведінки ще на ранніх етапах її формування.

ЛІТЕРАТУРА:

Правознавство : підручник для студентів вищих навчальних закладів /Г. А. Волошкевич, С. В. Джолос, Ж. А. Дробот, Т. В. Коваль, В. Т. Комзюк та ін.; МОН України, Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 686 с.

Філософський енциклопедичний словник / редкол.: В. І. Шинкарук (відп. ред.) та ін.; Нац. акад. наук України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ: Абрис, 2002. С. 751.

Скаун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 2-ге вид. Київ : Алерта ; ЦУЛ, 2011. 520 с.

Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ.: Національна академія управління, 2010. 496 с.

Кримінологія : підручник / О. М. Джу́жа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джу́жі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с.

Волошанівська Т. В.

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНІ ПОДІЇ ВІЙНИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКИ

Дитяча психіка характеризується підвищеною чутливістю до впливу несприятливих факторів середовища. На відміну від дорослих, діти не завжди здатні усвідомити та вербалізувати власні переживання, тому наслідки психотравматичного досвіду часто проявляються через зміни поведінки, емоційні реакції та труднощі соціальної взаємодії. Травматичний досвід може проявлятися у вигляді підвищеної тривожності, страхів, порушень сну, агресивної поведінки, труднощів емоційної регуляції, зниження навчальної мотивації та соціальної активності. У більш тяжких випадках можуть спостерігатися симптоми посттравматичного стресового розладу, депресивні прояви та інші емоційно-поведінкові порушення [2].

Особливістю воєнної травми є її пролонгований характер. Якщо зазвичай психотравмуюча подія має обмежений у часі вплив, то в умовах війни дитина може тривалий час перебувати під впливом стресогенних чинників. Повітряні тривоги, новини про бойові дії, вимушене переміщення, невизначеність

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009